TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ 7.4.2016
Teollisuusneuvos
Severi Keinälä / UP

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto 8.4.2016
O 43/2016 vp Venäjälle suuntautuva vienti ja Venäjän talouden näkymät
Ajankohtaiskatsaus Venäjälle suuntautuvasta viennistä + toimenpiteet Venäjälle suuntautuvan viennin edistämisestä

Venäjälle suuntautuva vienti

- Vienti Venäjälle putosi 32 prosenttia vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2014 ja oli arvoltaan 3,2 miljardia euroa. Edellisen kerran vuotuinen Venäjän-viennin arvo oli alle 3 miljardia euroa vuonna 2003.

- Tuonti putosi 31 prosenttia vuonna 2015 verrattuna vuoteen 2014. Se oli arvoltaan 6,0 miljardia euroa.

- Vuonna 2015 Venäjän osuus Suomen tavaraviennistä oli 5,9 prosenttia ja tuonnista 11 prosenttia.

- Sekä vienti että tuonti painuivat vuonna 2015 selvästi alle edellisten pohjalukemiensa vuonna 2009.

- Koko kauppavaihdolla mitattuna Venäjä oli suurin kauppakumppanimme vuodesta 2007 lähtien, mutta nyt sekä Saksa että Ruotsi ovat menneet Venäjän ohi.

- Vientimaana Venäjä on nyt sijalla 5 Saksan, Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Alankomaiden jälkeen. Vuonna 2008 Venäjä oli Suomen suurin vientimaa ja vuosina 2009 – 2014 Venäjän asema Suomen vientimaana vaihteli toisen ja kolmannen sijan välillä.

- Tuonnissa sekä Saksa että Ruotsi ovat kirineet ohi Venäjän ja pudottaneet Venäjän kolmannelle sijalle. Viimeksi Venäjä oli vasta Suomen kolmanneksi suurin tuontimaa vuonna 2002.

- Suomen ja Venäjän välinen kauppa väheni pääosin öljyn hinnan laskun, Venäjän vaisun kysynnän ja ruplan heikentymisen vuoksi sekä heikentyneen investointitavaroiden kysynnän johdosta. EU:n asettamien Venäjän-kauppaan kohdistuvien pakotteiden vaikutus oli vähäinen.

- Sekä viennin että tuonnin rakenne ovat pysyneet melko muuttumattomina. Pakotteiden johdosta elintarvikkeiden osuus viennistä supistui, mutta myös koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden vienti on supistunut huomattavasti lähinnä matkapuhelinten ja autojen jälleenviennin romahdettua.

- Koneiden, laitteiden ja kuljetusvälineiden vienti väheni 35 prosenttia vuonna 2015. Ne muodostavat kuitenkin Suomen suurimman vientituoteryhmän Venäjälle - niiden osuus oli 35 prosenttia ja vientiarvo 1,1 miljardia euroa.

- Teollisuuden laitteiden ja koneiden vienti putosi 36 prosenttia, vaikka mäntämoottoreiden vienti moninkertaistui. Kuljetusvälineiden vienti putosi 38 prosenttia, mikä johtui vertailuvuonna 2014 toimitetuista rautatievaunuista, helikoptereista ja laivoista.

- Kemiallisen teollisuuden tuotteita vietiin 19 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2014, mutta ne olivat toiseksi suurin vientitavararyhmä koneiden, laitteiden ja kulkuneuvojen jälkeen (osuus kokonaisviennistä 24 prosenttia).

- Vuonna 2015 öljytuotteiden viennin arvo laski 33 prosenttia. Arvon lasku johtui yksinomaan viennin volyymin pienenemisestä. Vientimäärät tonneissa laskettuna laskivat 38 prosenttia, mutta vientihinnat nousivat lähes seitsemän prosenttia.

- Metalliteollisuuden vienti vähentyi 31 prosenttia.

- Metsäteollisuussektorin tuotteista vietiin eniten paperia ja pahvia. Niidenkin vienti putosi 22 prosenttia.

- Vientituoteryhmistä elintarvikkeet kokivat suurimman pudotuksen, 67 prosenttia. Maitotalous- ja lihatuotteiden osalta pudotus oli lähes 100 prosenttia. Suomen kokonaisviennistä Venäjälle elintarvikkeet muodostivat vuonna 2015 enää vain 3,3 prosenttia, kun vielä vuonna 2014 osuus oli 6,5 prosenttia.

Vienti Venäjälle	**2014**			**2015**		
	milj. e	**osuus %**	**muutos %**	**milj. e**	**osuus %**	**muutos %**
0 Elintarvikkeet	301	6,5	-25	103	3,3	-66
33 Öljy ja öljytuotteet	217	4,7	-35	145	4,6	-33
5 Kemialliset aineet ja tuotteet	946	20,4	-10	770	24,4	-19
64 Paperi ja pahvi	492	10,6	-9	386	12,2	-22
65, 84-85 Tekstiilit, vaatteet ja jalkineet	152	3,3	-14	101	3,2	-33
66 Rakennusaineet	74	1,6	-8	44	1,4	-41
67-69 Metallit ja metallituotteet	261	5,6	-16	181	5,7	-31
71-74 Teollisuuden koneet, moottorit	931	20,1	-5	592	18,7	-36
75-77 Sähkökoneet ja -laitteet	510	11,0	-8	350	11,1	-31
78, 79 Kuljetusvälineet	246	5,3	+39	152	4,8	-38
87 Kojeet ja mittarit yms.	84	1,8	-12	66	2,1	-21
Muut tavarat	426	9,2	-35	268	8,5	-37
Yhteensä	4638	100	-13	3158	100	-32

- Tammikuussa 2016 vienti Venäjälle väheni 19 prosenttia ja tuonti Venäjältä 32 prosenttia. Venäjälle vietiin tavaraa tammikuussa vain 155 miljoonan euron arvosta. Viennin kuukausittainen arvo oli koko Suomen euroajan tilastohistorian matalin.

Toimenpiteet Venäjälle suuntautuvan viennin edistämiseksi

- Suomi korostaa EU:n yhtenäisyyttä ja noudattaa EU:n pakotepolitiikkaa, mutta ylläpitää toimintaa Venäjän kanssa normaalina pakotteiden ulkopuolisilla aloilla.

- Valtionhallinto ei ole vähentänyt rahoitusta ja ohjelmia yritysten Venäjään liittyviin toimintoihin. Käynnissä on useita kasvuohjelmia (mm. meriteollisuus, cleantech, terveydenhuolto ja hyvinvointi, koulutus), joissa Venäjä on yhtenä kohdemaana. Myös venäläisiä investointeja Suomeen edistetään kasvuohjelmilla.

- Suomen ja Venäjän hallitusten välisen talouskomission alaisten alue- ja toimialatyöryhmien toimintaa ylläpidetään normaaliin tapaan.

- Suomen ja Venäjän välisellä rajalla tullaan vuosina 2014 - 2020 toteuttamaan kolmea EU-osarahoitteista ENI CBC -ohjelmaa: Kolartic (FI, RU, SE, NO), Karelia (FI, RU) ja Kaakkois-Suomi - Venäjä (FI, RU). Ohjelmat pyritään käynnistämään syksyllä 2016.

- Venäjän hidastunut talouskehitys, ruplan kurssin heikkeneminen ja öljyn hinnan aleneminen ovat vaikeuttaneet liiketoimintaa Venäjän kanssa ja Venäjällä.

- Suomalaisten yritysten Venäjä-aktiivisuus on vähentynyt ja näin ollen kansainvälistymispalveluiden tarve on pienentynyt.

- Venäjään liittyvien kansainvälistymispalveluiden osalta on tehty ratkaisu, jossa julkiset vienninedistämistoiminnot on keskitetty Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille.

- Finpro vastaa edelleen Invest in Finland sekä Visit Finland -toiminnoista Venäjällä.

- Vienninrahoituksen osalta seurataan Venäjä-vastuiden kehittymistä.

